

KILMIGA ME VEEL KOHTUME

REIN PAKK

„KOHTUMINE TUNDMATUGA“.

Režissöör **Jaak Kilmi**, stsenaarist **Urmas Vadi**, produtsent **Gerda Kordemets**, tegevprodutsent **Andres Arro**, režissööri assistent **Helen Valkna**, tootmisassistent **Marianne Ostrat**, kunstnik **Ain Nurmela**, kostüümikunstnik **Inga Vares**, grimeeri-rija **Jana Janson**, operaator **Janno Hans Arro**, helirežissöör **Ants Andreas**, helioperaator **Holger Bernard**, valgusmeister **Jüri Hindremäe**, valgustaja **Vello Vilms**, arvutigraafik **Renee Kelomees**, monteeri-rija **Tambet Tasuja**, on-line montaaž: **Rainer Kask** ja **Tambet Tasuja**, helimontaaž: **Oleg Davidovitš**, fotograafid **Rivo Sarapik** ja **Ülo Josing**. Osades: **Tiit Sukk** (Mati), **Raivo E. Tamm** (Valdo Pant), **Peeter Oja** (Tipp), **Ülle Kaljuste** (tädi Rutt), **Maria Avdjuško** (Piret), **Rainer Rehkli** (Artur), **Heino Torga** (Leopold Piip), **Andrus Vaarik** (Karl Vaino), **Kalju Orro** (Hardi Tiidus), **Robert Gutman** (Toivo), **Anne Paluver** (Loti), **Hendrik Toompere** (närviarst), **Ines Aru** (õde), **Lembit Ulfsak** (Aju), **Ingrid Tõniste** (diktor), **Mati Sepping** (juhtoperaator), **Ain Nurmela** (kunstnik), **Karin Martinson** (assistent), **Rahel Hankewitz** (direktori sekretär), **Siim Soop** (Jeesus), **Eda Zahharov** (eeslaulja), **Merle Randma-Aru** ja **Raimo Pass** (naabrid), **Ausie** (Pluto), ansambel „The Kiss“ koosseisus **Liina Amon**, **Aleksandra Anstal** ja **Mingo Rajandi**, Järva-Jaani pasunakoor „Priitahtlike Pritsimeeste Pasuna Poiste Punt“ jt. Beta SP, 90 min, värviline. © Eesti Televisioon, 2004.

Jaak Kilmi.

Ma alustan tootjast. Tootja on selle filmi puhul oluline, nagu tänapäeva eesti kinos üldse. Õudselt oleks vaja selliseid, kes oleksid ambitsioonikad ja suudaksid kaasa rääkida tänapäeva filmikunstis ja kultuuris üldse. Pealtnäha suudavad seda paljud. Või õigemini – pealtnäha pole selleks nii palju vajagi. Seda saab õppida. Tõsi, kuid väga vähesed õpilased on andekad. Ja pealegi võtab see õppimine aega.

Ilmar Raag on üks hea tootja. Ta võib olla kaval ja konjunkturist, kui tahab.

„Kohtumine tundmatuga“, 2004. Režissöör Jaak Kilmi.
Piret (Maria Avdjuško) ja Mati Tilba (Tiit Sukk).

Aga ta pole kindlasti küüniline aferist. Kahjuks on kohalikul filmimaastikul ka tootjaid, kes on just küünilised aferistid; tootjaid, kes suudavad näiteks näha lavastajat kui tankisti raha saamiseks. Õnneks on Raagil võrratult avaram silmaring. Ta hoolib filmidest, inimestest, kes filme teevad, ja inimestest, kes neid vaatavad. Tema väga ammu tuttavana julgen väita, et tõenäoliselt ta armastab kino. See on filmitootja tööks esmavajalik. Ta oskab püstitada ülesannet, ta on intelligentne, tal on huumorimeel. Tal on tahet ja ambitsioone. Raag on saavutus põhine tootja ja kannab selle rolli ka välja.

Kui rääkida filmist „**Kohtumine tundmatuga**“, siis juba tootmine on hästi mõeldud ja läbi viidud. Nagu igasugust armastust on peaaegu võimatu päriselt ohjeldada, pidi ka Ilmaris kui ETV juhis kinoarmastus mingi väljapääsu leidma. Film „**Kohtumine tundmatuga**“ on sündinud „Eesti Telefilmi“ võtmes. Tark leid ja hea lahendus – nii filmile kui ka ETV-le.

„Eesti Telefilmi“ omaeagsed produktsioonipärlid olid rahvalikumad, kergemad kui „Tallinnfilmi“ tooted. „Eesti Telefilmi“ traditsioon on ikka olnud „Tallinnfilmiga“ võrreldes stressivabam. Kindlasti on üks põhjus selles, et televisioon on end alati käsitlenud pigem meelelahutusvahendina kui suure ja sügava kunsti loojana. Aga meelelahutusel on tegelikult alati tõsisem kohustus kommunikeeruda tarbijaga. Kõrge kunsti jaoks ei ole eluliselt tähtis olla alati haarav ja jälgitav. Ja üks peamine kino aspekt, mis tegeleb vaatajale filmi mõistetavaks, jälgitavaks, köitvaks muutmisega, on žanr. Kuigi „Telefilmi“ toodang oli kergem, operetlikum, vallati seal võrreldes „Tallinnfilmiga“ palju paremini žanrit. Suur hulk häid kodumaiseid komöödiaid on sündinud just „Telefilmis“.

Ilmar Raag on seda traditsiooni edukalt elustanud. Ja **Jaak Kilmi** oma *touch*iga on selleks väga hästi sobiv. Ja **Urmas Vadi**. „**Kohtumine tundmatuga**“ on väga žanritäpne film.

„Kohtumine tundmatuga“.
Valdo Pant (Raivo E. Tamm) ja Mati Tilba (Tiit Sukk).

Muide, selle žanriasjaga on minu arust nii, et kui žanri valdamine on olnud varem eesti mängufilmis probleem, siis peale tulnud uued tegijad on head žanri valdajad, kuid mitte eriti head sisu valdajad. On selge, et see on seotud muutunud olukorraga turul, mis nõuab rohkem müüki kui varem. Kuid vorm ei ole siiski päris kõik! Vaatajale ei piisa sellest, kui film näeb välja nagu päris. Film peab olema päris. Kilmi vähemalt ei ole selline tsitaadimees ega klišeemees, vaid ikka mõtlej ja tunde inimene. Žanr on tema jaoks keel, aga jutt on ikka enda oma.

Kogu filmist õhkub kergust ja lõbu, millega see on tehtud. Seesama kergus teeb ka filmi vaatamise lõbusaks. Tõenäoliselt on üks põhjus selles, et film tehti ruttu valmis. Võttepäevi oli ainult neliteist ja järeltootmist vaid kaks kuud. Kilmi arvates oli selline töö liiga tempokas, ei olnud piisavalt süvenemisaega ega sõpradelt nõu küsimise võimalust. Ta lõikaski filmi pärast esilinastust teles veel korra uuesti ümber. See lõikus tuli

küll filmile kasuks. Aga samas, mis tast ikka siluda ja mis on neil sõpradel ikka nii väga öelda sellist, mida Kilmi ise ei tea. Parem ongi hakata uut filmi tegema. Ma arvan, et üldiselt tuli tegemise kiirus filmile kasuks ja eks siingi oli oma planeeriv osa tootjal. Kiirus nõuab keskendumist ja keskendunud inimesed teevad head tööd. Teisest küljest on kiire tootmise miinus muidugi selles, et väga täpselt on teada, mida tehakse, ja seetõttu ei saa juhtuda midagi ootamatut ja huvitavat. Noh, saab, aga seda huvitavat ei pruugita jõuda välja arendada ja siis tõenäoliselt sellest loobutakse.

Ma olen alati mõelnud, et head komöödiat teha saavad ainult väga andekad inimesed. Ja andekaid inimesi ma kadestan. Seda filmi vaadates ma ikka naersin kõvasti. Muidugi ma naeran alati, kui ma **Raivo E. Tamme** näen. Ta kohe on koomiline. Ta on loonud „Õnnes“ karakteri, milliseid kohtab meie teatrite lavalgi harva. Nii teevad ainult väga head näitlejad.

Seal oli palju suurepäraseid näitleja-

„Kohtumine tundmatuga“.
Tädi Rutt (Ülle Kaljuste) koos lastega oma saates.

töid: **Tiit Sukk**, **Maria Avdjuško**. Üldse mängisid kõik üllatavalt normaalselt. Kilmi filmides ei mängigi näitlejad nii, et piinlik hakkab. Ta vist oskab neile ülesannet anda ja veel midagi, mida kahjuks ei tea. Tõe huvides pean siiski tunnistama, et Tipp ja Täpp mõjusid liiga väheusutavalt ja karikatuurselt. Eks nad olidki väheusutavad ja karikatuursed tegelased, aga, olgem ausad, alati võib karakteri jaoks lisada mõne situatsiooni, kus avaneks tema lõpmata huvitavalt vastuoluline isiksus. Vaatajadki on hullud selliste asjade järele. Ja peaaegu kõigile teistele filmi tegelastele oli selline võimalus antud.

Filmi vaimsus iseenesest on ju selge: nõukogude aeg paistab läbi nostalgia-prisma ikka kentsakas ja naljakas. Aga see tinglik olustik mõjus kuidagi rikkamalt ja usutavamalt kui sellesarnane olustik teistes nähtud filmides. „Kohtumine tundmatuga“ leidis aset justkui omaette stiilipuhtas „Telefilmi“ olustikus.

Hea, et **Jaak Kilmi** üksi lavastas. Näis, mida **René Reinumägi** üksi teha

oskab. „Kohtumises tundmatuga“ oli Kilmi partneriks **Urmas Vadi**. Kilmi vajab partnerit. Ta vajab kaasamõtletja tuge. Sest Kilmi on väga hästi kasvatatud ja ettevaatlik. Sellepärast istub talle meeskonnatöö. Ka vastutuse jagamine. Mitte et tegemist oleks kuritööga. Lihtsalt kaks pead on ikka kaks pead. Kilmi ise on öelnud, et tema ema õpetas teda alati, kui tähtis on õigeid sõpru valida.

Kilmi ise on huvitavam kui see film. Palju vähem žanritäpne ja konventsionaalne. Mäletan, kui ta filmikooli astus. Istusime **Rainer Sarnetiga** Kinomaja saalis ja vaatasime varjamatu üleolekuga videofilmi, kus teistsuguse, kuid vähemalt sama suure varjamatu üleolekuga, väga ülbelts hingestatud näoga **Helle Karisest** laetud patsiga poiss loojuva päikese taustal kure *kata't* teeb. Oli ka teada, et tegemist on äsja gümnaasiumi *cum laude* lõpetanuga. Ei tulnud pähegi, et temast saaks mõttekaaslane. Aga näe, tegime pärast koos „**Autompsükot**“ ja hullematki. Minu arust tegi tema seal koolis meist kõigist kõige suurema

arengu ja muutuse läbi ja tõenäoliselt võitis kõige rohkem.

Kilmi on liikunud kogu aeg film-filmilt meisterlikkuse suunas. Paljudel lavastajatel on visioon, aga vähesed suudavad seda ellu viia. Üks tähtsamaid oskusi neil vähestel on just oskus teha tööd näitlejaga. Ei tea, kuidas ta seda suudab, ise nii diskreetne? Aga samas hämmastava empaatiavõimega!

Kui Kilmit vaatleksid Tipp ja Täpp kosmosest ja teeksid tast ülevaadet nagu Tilbast või Pandist, siis kõlaks see umbes nii: lahustub nii seltskondades kui keskkondades, on pigem kõrvaltvaataja, tunneb puudust enesekindlusest. Ei salli *small talk*'i. Sisimas võimukas, on olnud koolivägivalla ideoloog, kuid kiusamissituatsioonis füüsiliselt tagasihoidlik. Tunnistab, et on ka kuri. Imetleb **Mark Soosaare** nahaalsust. Soovib olla tänavarahutuste ajutrust. Analüüsib ennast pidevalt ja põhjalikult, kasutades selleks erinevaid meetodeid. Sobivus meeskonnatööks 98 protsenti!

Tunnistan, et „**Sigade revolutsioon**” ja „**Kohtumine tundmatuga**” ei olnud minu jaoks põnevad, puudutavad ja erutavad filmid, pigem naudin ma neis head huumorit ja seda, kui korralikult nad on tehtud. Kilmi on alati võtnud ülesandeid, millega toime tuleb. Tal ei ole erilisi nõrkusi, pealtnäha pole ka silmatorkavat kirglikkust, pigem on ta pehme viisaka sordiini all.

Üldiselt on eesti filmitegija standardiks olnud ikka püüd olla põnev, erutav, midagi öelda; olla kunst, mitte hea käsitöö. Kilmi püüab olla justkui vastupidine: ta tahab saada kõigepealt meisterlikuks ja leidlikuks. Ma ei tea, kumb tee viib eesmärgini, kas kirglik otsimine viib tingimata tõeliselt põnevate ja erutavate filmideni, või äkki just meisterlikkuse lihvimine. Tihti need kirglikud mehed eesti filmis panevad paugu alguses ära, pärast läheb asi aina segasemaks ja purakas on iga korraga aina lahjem.

„Kohtumine tundmatuga”.
Valdo Pant (Raivo E. Tamm) ja
Mati Tilba (Tiit Sukk) saates „Täna 25
aastat tagasi”.

Aga äkki on Kilmi ükspäev saavutanud vilumuse ja enesekindluse lavastajana ja äkki siis viisakas mees toob ka oma päris kirenaha turule. Ma küll loodaksin. Seni võib öelda, et ta filmid lähevad aina paremaks. Näis, mille tarvis ta oma oskusi täiustab.